

Notitie

Betreft: Analyse van de knelpunten bij het gebruik van hout uit duurzaam beheerde bossen in de Nederlandse handelsketen

Bestemd voor: Ondertekenaars Green Deal

Afkomstig van: Secretaris ad interim in 2013,
Bert Kattenbroek en Ronald Hiel

1. Inleiding

Op 20 juni 2013 is de Green Deal Bevorderen Duurzaam Bosbeheer gesloten. Doel van deze Green Deal is het gebruik van hout uit duurzaam beheerde bossen tot gemeengoed te maken in Nederland. Naast de branches in de houtindustrie hebben vrijwel alle betrokken branches in de bouw-, meubel- en retailketen die hout gebruiken, verkopen of voorschrijven zich bij de Green Deal aangesloten. Dit geldt ook voor de Rijksoverheid, IDH the Sustainable Trade Initiative, de vakbonden en Stichting Tropenbos International.

In het kader van de Green Deal is besloten eerst onderzoek te doen naar de belemmeringen die partijen ervaren bij de inkoop en het gebruik van hout uit duurzaam beheerde bossen (hierna aangeduid als duurzaam geproduceerd hout). Ook is geïnventariseerd hoe deze belemmeringen kunnen worden opgelost. In de voor u liggende rapportage vindt u achtereenvolgens een korte toelichting van de onderzoeksmethode, de belangrijkste conclusies en aanbevelingen en een meer uitgebreide beschrijving van de resultaten.

2. Onderzoeksmethode

De knelpuntenanalyse is uitgevoerd met behulp van een online enquête en een drietal panelsessies. In de enquête zijn vragen gesteld over specifieke onderwerpen die de afgelopen jaren regelmatig zijn genoemd als belemmeringen voor het toepassen van duurzaam geproduceerd hout:

- Beleid
- Prijsbeleving
- Bestekken
- Certificering

De online enquête is door 208 respondenten ingevuld. Via een mailing van de brancheorganisaties in september 2013 zijn de leden gevraagd om deel te nemen aan de online enquête. Bij sommige branches is ervoor gekozen alleen een selecte groep van de achterban te benaderen gezien de relevante met het thema. De overheidsinkopers zijn benaderd via Probos die vanuit het project 'Inkoop duurzaam hout' een goed bruikbare database heeft met overheidsinkopers die zich bezig houden met de inkoop van hout en houtproducten.

Green Deal

Aanvullend op de online enquête zijn drie panelsessies georganiseerd. Uitgangspunt was om per sessie een panel te hebben met vertegenwoordigers vanuit de verschillende sectoren. De panelsessies waren semigestructureerd van opzet. De resultaten van de online enquête werden gepresenteerd en dienden als basis om de discussie te starten. De panelsessies kenden een kleine opkomst. De kleine groepen bleken zich uitstekend te lenen om diepgaand met elkaar op de resultaten van de online enquête in te gaan en oplossingsrichtingen te bespreken. In aanvulling op de panelsessies, zijn circa 15 informele gesprekken gehouden met bedrijven in de keten en organisaties die in de houtsector actief zijn.

3. Belangrijkste conclusies en aanbevelingen

Onderzoek van Probos laat zien dat in 2011 66% van al het hout dat in Nederland wordt toegepast afkomstig is uit aantoonbaar duurzaam beheerde bossen. Nederland is daarmee koploper in Europa wat betreft het aandeel duurzaam hout dat wordt gebruikt. Om duurzaam geproduceerd hout “mainstream” te maken moet nog een aantal stappen worden gezet. Met dit rapport is in kaart gebracht waar de knelpunten zitten om het laatste één derde deel van de houtstromen ook uit duurzaam beheerde bossen te betrekken. De geconstateerde knelpunten zijn te verdelen in de volgende categorieën:

- Gebrekkige kennisoverdracht tussen vraag en aanbod van duurzaam geproduceerd hout
- Nauwelijks actieve vraag vanuit de consument
- Complex controlesysteem van de handelsketen die het toepassen van duurzaam geproduceerd hout door ketenpartijen onnodig moeilijk maakt (‘technische systeemfouten’)

Gebrekkige kennisoverdracht tussen vraag en aanbod

De vraag naar duurzaam geproduceerd hout loopt in tegenovergestelde richting van de fysieke houtketen. Het begint bij de juiste vraag vanuit de koper. Deze vraag wordt door de houtketen opgepakt en vertaald in leveringen die voldoen aan de verwachting van de koper. Professionele voorschrijvers hebben een grote invloed op de vraag en zijn daar in veel gevallen ook actief mee bezig door bijvoorbeeld de vraag te specificeren in bestekken.

Kennisoverdracht tussen vragende- en aanbiedende partijen is belangrijk om duurzaam geproduceerd hout op de juiste en meest eenvoudige manier toegepast te krijgen. Uit de inventarisatie blijkt dat door miscommunicatie bestekteksten over duurzaam geproduceerd hout in diverse gevallen niet worden opgemerkt door de aanbieders of onjuist geïnterpreteerd. Een ander aspect bij bestekken is dat er (onbewust) zaken worden omschreven die niet bijdragen aan het doel om duurzaam geproduceerd hout te krijgen, maar wel belemmeringen geven bij de uitvoerende partij. Het voorschrijven van één keurmerk zorgt in veel gevallen voor onnodige belemmeringen bij diverse schakels in de keten. Ook het specificeren van houtsoorten en kwaliteiten beperken de uitvoerende partijen waardoor er belemmeringen bij beschikbaarheid kunnen optreden.

Kennisoverdracht naar voorschrijvers om bestekken te maken zonder onnodige belemmeringen is essentieel. Er zijn Stabu en RAW bestekteksten beschikbaar die de vraag naar duurzaam hout op een dusdanige manier omschrijven dat deze goed uit te voeren zijn voor leverende partijen en waarbij de opdrachtgever krijgt wat hij uiteindelijk wil namelijk “duurzaam geproduceerd hout”. Voorlichting over deze bestekteksten en hoe deze bestekteksten over te dragen aan de aanbiedende partij is belangrijk om een significant knelpunt in de houtketen op te lossen. Daar hoort ook controle van leveringen bij. Deze voorlichting zal met name moeten plaatsvinden vanuit de organisaties die voorschrijvers en inkopers in hun achterban hebben.

Green Deal

Nauwelijks actieve vraag vanuit de consument

Consumenten zijn niet bewust bezig met duurzaam geproduceerd hout en daar ontstaat nauwelijks een actieve vraag. Het initiatief om op de consumentenmarkt duurzaam hout te leveren ligt dus primair bij de houtketen zelf.

Technische systeemfouten

De grootste technische systeemfout is te vinden bij de huidige systematiek van certificeren. De keurmerken FSC en PEFC streven hetzelfde doel na namelijk bossen duurzaam beheren. Echter de keurmerken houden hun systeem als een “monostroom” ingericht waarbij niet, of nauwelijks rekening wordt gehouden met andere duurzame houtstromen. Met name de industrie die assembleert loopt tegen problemen aan om de duurzame claim op het product door te zetten. Deze beperkingen van de huidige keurmerksystemen zorgen voor veel onnodige frustratie en onnodige kosten in de houtketen. Het voorschrijven van één keurmerk in bestekken en niet accepteren van een ander keurmerk versterkt het effect van meerkosten en frustratie door de hele keten heen.

In één van de panelsessies is uitvoerig besproken om de administratieve keten om te draaien en alleen het niet aantoonbaar duurzaam geproduceerde hout ook te registreren en door te geven aan de volgende schakel in de keten. De reden om dit te doen is dat vanuit het grootste deel van al het hout in de Nederlandse keten al uit duurzaam beheerde bossen komt. Administratief zou het daarom veel handiger zijn om het kleinste volume, zijnde niet duurzaam, hout te registreren. Dit systeem zou twee vliegen in één klap kunnen vangen: De duurzame weg wordt de weg met de minste inspanning (nu de weg met de meeste inspanning). De huidige manier van certificeren zou kunnen komen te vervallen waardoor de beperkingen van de keurmerken-CoC's er niet meer toe doen. Een gevolg is dat de administratieve druk en kosten in de keten verlaagd kunnen worden. Voorwaarde is wel dat er een traceerbaarheid van het hout blijft via een administratieve CoC. Deze CoC moet controleerbaar zijn maar hoeft niet te vallen onder een keurmerk dat ook aan bosbeheer doet.

Doordat de keten het duurzaam geproduceerde hout “mainstream” maakt wordt de consumentenmarkt voorzien van duurzaam hout zonder dat er een actieve vraag is bij deze groep. Binnen de werkgroep certificering moet deze optie verder uitgewerkt worden en de haalbaarheid getoetst met partijen in de houtketen.

4. Uitgebreide resultaten

4.1. Algemeen

Aan alle respondenten van de online enquête is gevraagd of hun organisatie een MVO-beleid hanteert. Van de voorschrijvers en inkopers bevestigde 90% dat dit het geval is en bij respondenten uit de industrie en bouw bevestigde gemiddeld 70% van de respondenten dat hun organisatie doelstellingen heeft op het gebied van MVO. Uit de algemene vragen bleek ook dat 90% van de respondenten bekend is met de beleidsdoelstellingen van de overheid voor duurzaam inkopen. Van de voorschrijvers en inkopers, gaf tweederde deel van de respondenten aan bekend te zijn met handelsketen (CoC)-certificering. Kortom het overgrote deel van degenen die de online enquête kunnen worden beschouwd als een voorhoede van de bedrijven die serieus met duurzaamheid aan de slag is.

Deze respondenten is ook gevraagd wat volgens hen de redenen zijn waarom duurzaam geproduceerd hout nog niet de norm is. Uit de enquête komt heel duidelijk naar voren dat het gebrek aan kennis bij de opdrachtgever door de meeste respondenten als voornaamste reden wordt gezien. Echter, door de bouw wordt het (gepercipieerde) prijsverschil en 'te veel gedoe met controles' juist gezien als de belangrijkste oorzaak. De industrie ziet het (percipieerde) prijsverschil ook als de belangrijkste oorzaak waarom duurzaam geproduceerd hout nog niet de norm is.

Genoemde oorzaken voor het feit dat duurzaam hout nog niet overal de norm is

	Gemiddeld (Industrie, Inkopers, Bouw, Voorschrijvers)	Industrie	Voorschrijvers	Bouw	Inkopers
Beschikbaarheid	12%	11%	15%	9%	16%
Gebrek aan kennis bij de opdrachtgever	21%	19%	19%	14%	23%
Gebrek aan kennis bij de opdrachtnemer	8%	6%	13%	0%	9%
Geen meerwaarde t.o.v. hout zonder certificaat	11%	12%	9%	18%	15%
Prijs	18%	24%	9%	23%	9%
Te veel gedoe met controles	19%	16%	23%	32%	18%
Te weinig vraag	5%	8%	2%	5%	6%
Anders, namelijk	5%	5%	9%	0%	5%

4.2 Prijsbeleving

Aan alle schakels in de houtketen is gevraagd wat het prijsverschil is tussen aantoonbaar duurzaam geproduceerd (gecertificeerd) hout en hout zonder een duurzaamheidcertificaat. Hiermee wilden we inzicht krijgen in de prijsbeleving. Prijsbeleving is vaak iets anders dan de werkelijke (meer)prijs die moet worden betaald. Vaak hebben mensen een bepaalde prijsbeleving gebaseerd op een 'gevoel'.

Gepercipieerd prijsverschil tussen aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout en hout zonder duurzaamheid certificaat

Prijsbeleving (% respondenten)	Tropisch hardhout	Gematigd hardhout	Naaldhout	Plaatmateriaal
Goedkoper	1	2	1	2
Gelijk	5	17	29	23
0-10% duurder	32	55	51	49
10-20% duurder	48	30	17	20
>20% duurder	15	7	3	6

Green Deal

Opvallend is dat de industrie en detailhandel gevolgd door bouw en inkopers een duidelijk hogere prijsbeleving hebben bij duurzaam geproduceerd hout dan voorschrijvers. Duurzaam tropisch hardhout heeft duidelijk de hoogste prijsbeleving bij alle groepen.

Naaldhout

Door circa 50 % van de respondenten wordt duurzaam geproduceerd naaldhout gezien als minder dan 10% duurder en door 17% van de respondenten tussen 10- en 20% duurder. De houtmonitoring onder de leden van de VVNH en NBvT laat zien dat ca. 95% van al het naaldhout uit aantoonbaar duurzaam beheerde bossen komt. Een reële prijsvergelijking tussen aantoonbaar duurzaam en niet aantoonbaar duurzaam hout is daarom moeilijk te maken. Het lijkt erop dat bij naaldhout tweederde van de respondenten een hogere prijsbeleving heeft dan in werkelijkheid het geval is.

Tropisch hardhout

De prijsbeleving bij bijna alle respondenten is dat aantoonbaar duurzaam tropisch hardhout duurder is dan niet aantoonbaar duurzaam tropisch hardhout. Ook hier is de prijsbeleving bij de voorschrijvers aanzienlijk lager dan bij de handel, industrie en detailhandel. De houtmonitoring van de VVNH en NBvT laat zien dat ruim 50% van al het geïmporteerde tropisch hardhout uit aantoonbaar duurzaam beheerd bos komt (FSC, PEFC en Keurhout).

Om beter zicht te krijgen op de daadwerkelijke meerprijs, is binnen de NBvT een klein aanvullend onderzoek gedaan. Als eerste is de Benchmark kozijnen geraadpleegd. Dit is een maandelijks rapportagesysteem onder kozijnproducenten waarin actuele inkooprijzen voor tropisch hardhout worden gerapporteerd. Daarnaast zijn er ook actuele marktprijzen opgevraagd voor hetzelfde hout. De prijsverschillen tussen aantoonbaar duurzaam (FSC en PEFC) en niet aantoonbaar duurzaam tropisch hardhout variëren van een slechts minimaal hogere prijs tot een 25% hogere prijs. De prijsbeleving bij tropisch hardhout lijkt dus reëel te zijn, met grote prijsverschillen in de praktijk.

Gematigd hardhout en plaatmateriaal

Bij gematigd hardhout en plaatmateriaal bestaat bij 50% van de respondenten het beeld dat duurzaam geproduceerd hout tot 10% duurder is. Ook hier hebben de voorschrijvers een lagere prijsbeleving dan de inkopers, industrie en bouw. De detailhandel heeft de hoogste prijsbeleving. Door de diversiteit aan plaatmateriaal en houtsoorten is het lastig om de prijsbeleving te toetsen aan reële marktprijzen.

Impact prijsbeleving op gebruik duurzaam geproduceerd hout

Deelnemers van de panelsessies gaven aan dat de prijzen van duurzaam geproduceerd hout sterk kunnen variëren per leverancier.

In de panelsessies is wat dieper ingegaan op de mogelijke impact van een hogere prijsbeleving bij duurzaam geproduceerd hout. Aangegeven werd dat aannemers zeer prijsgedreven zijn en je een opdracht kunt verliezen op kleine prijsverschillen. Voor de particuliere markt geldt dat de consument niet meer wil betalen voor duurzaam geproduceerd hout. Één van de aanwezige leveranciers gaf aan dat de extra kosten voor FSC-gecertificeerd hout bijzonder hoog kunnen zijn, en dat deze kosten niet kunnen worden doorberekend aan de klant omdat de opdracht anders naar een concurrent gaat die geen duurzaam geproduceerd hout levert.

Green Deal

Wanneer voorschrijvers of overheidsinkopers de opdrachtgever zijn, wordt er wel degelijk gelet op prijs, maar zijn in theorie de bestekteksten waarin de eis voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout is opgenomen leidend. In de praktijk zijn er dan twee scenario's denkbaar dat het toch anders loopt. Als de voorschrijvers / opdrachtgevers een andere prijsbeleving hebben dan de daadwerkelijke prijzen, is de kans groot dat er wel duurzaam geproduceerd hout wordt voorgeschreven maar dat tijdens de aankoop zelf, men besluit om kosten te besparen en duurzaam hout te vervangen door niet-gecertificeerd hout. Een veel gehoorde klacht is dat duurzaam geproduceerd hout "eruit bezuinigd" wordt op het moment dat het materiaal wordt ingekocht.

Andersom kan echter ook. Een te hoge prijsperceptie ten opzichte van de realiteit kan er toe leiden dat er geen expliciete vraag ontstaat naar duurzaam geproduceerd hout.

Mogelijke oplossingen:

- Door de deelnemers aan het onderzoek zijn de volgende suggesties aangedragen om te voorkomen dat (de perceptie van) een hogere prijs een belemmering vormt voor de overstap op duurzaam geproduceerd hout:
- Duidelijkheid geven door de hele keten heen wat de daadwerkelijke meerkosten zijn van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout versus "regulier hout".
- Voorschrijvers en overheidsinkopers overtuigen van hun voorbeeldfunctie als inkoper van duurzaam geproduceerd hout, waardoor zij geen concessies meer doen op basis van prijs.
- Geen specifiek keurmerk voorschrijven waardoor er meer flexibiliteit is bij de keuze van duurzaam geproduceerd hout.
- Partijen aan het einde van de keten adviseren hoe zij een optimale 'fit for purpose'
- afweging kunnen maken wanneer houtproducten worden ingekocht. Door de juiste prestaties te kiezen (in plaats van houtsoort) voor de juiste toepassing, is het mogelijk om veel kosten te besparen en leveren gemakkelijker te maken.

4.3 Bestekken

Bestekken worden voornamelijk door bouwbedrijven gebruikt en minder of niet door andere sectoren in de houtketen zoals detailhandel en de meubelindustrie. Zowel de detailhandel als de meubelindustrie hebben veelal "de consument" als eindklant. Uit de enquête blijkt dat bij de consument er nagenoeg geen expliciet geformuleerde vraag naar duurzaam geproduceerd hout is. Wil de houtsector dus duurzaam geproduceerd hout leveren aan de consument dan ligt het initiatief hiervoor dus bij de detailhandel of ketenpartijen.

Voor de bouwketen geldt dat bestekteksten bepalend zijn voor de afstemming van vraag en aanbod tussen opdrachtgever en leverancier. De overheid heeft als ambitie dat 100% van haar aankopen en aanbestedingen duurzaam zijn. Wanneer een overheidsinkoper de opdrachtgever is, zou de gestandaardiseerde STABU bestekssystematiek voor de woning- en utiliteitsbouw en gestandaardiseerde RAW bestekssystematiek voor Grond Weg en Waterbouw van toepassing moeten zijn voor het opnemen van de eis voor duurzaam geproduceerd hout. Voorschrijvers hebben vaak ook beleid ten aanzien van duurzaam inkopen. Ook zij zijn dus een belangrijke afzender van de bestekteksten die de leveranciers ontvangen.

Opdrachtgevers nemen vaak twee stappen bij het implementeren van bestekeisen: het *voorschrijven in het bestek* en *controle bij levering*.

Green Deal

Voorschrijven duurzaam geproduceerd hout in bestekken

De overheidsinkopers en voorschrijvers die deelnamen aan de online enquête gaven in 99% van de gevallen aan dat ze duurzaam geproduceerd hout voorschrijven in de bestekken indien ze hout toepassen. Op de vraag 'Maakt uw organisatie gebruik van standaard besteksystematiek?' is als volgt geantwoord:

Ja	69%
Nee	21%
Weet	10%

Bij nee:

50% maakt gebruik van extern bureau voor opstellen bestektekst
43% laat dit door medewerker intern doen

Aan de industrie en de bouw is gevraagd hoe vaak bestekken voor hout worden ontvangen waar duurzaam geproduceerd hout in opgenomen is:

	Industrie	Bouw
Altijd	4%	0%
Meer dan de helft	28%	11%
Af en toe	36%	56%
Ongeveer de helft	22%	33%
Nooit	10%	24%

Opvallend is dat bij voorschrijvers 99% aangeeft altijd duurzaam geproduceerd hout voor te schrijven in de bestekken. Grofweg 50 tot 60% van de ontvangers geeft aan bestekken te ontvangen waarin naar de vraag duurzaam geproduceerd hout is opgenomen. Deze discrepantie blijkt onder andere te verklaren uit het volgende. In het verleden werd, waar van toepassing, in de afzonderlijke paragrafen de bepaling voor duurzaam geproduceerd hout opgenomen. Een opdrachtnemer kreeg van het totale bestek vaak alleen de geprinte paragraaf toegestuurd die voor hem van toepassing was. De opdrachtnemer kon in deze paragraaf alles vinden wat voor hem van toepassing was, ook de omschrijving van duurzaam geproduceerd hout. In de vernieuwde versie van de bestekken is het duurzaam hout gedeelte omschreven in de algemene bepalingen en niet meer in de afzonderlijke paragrafen. Ondernemers die nu de complete bestekken digitaal toegestuurd krijgen, lezen/printen alleen de paragraaf die voor hun van toepassing zijn waarbij de bepaling voor duurzaam hout in het algemene deel niet wordt gezien.

Hout te klein onderdeel van aanbesteding

Één van de deelnemers aan een panelsessie gaf aan dat hij soms van gemeentes te horen krijgt dat hout niet in de bestekteksten is opgenomen, omdat het maar een klein onderdeel van hun aanbesteding vormt.

Aan de industrie en de bouw is ook gevraagd of de bestekken goed uitvoerbaar zijn. Zij antwoordden hierop als volgt:

Ja	45%
Nee	33%
Weet niet	22%

Zo nee waarom niet?

Specifiek keurmerk geëist	45%
Specifieke houtsoort omschreven	17%
Tegenstrijdige bestekteksten	32%

Tijdens de panelsessies bevestigden de deelnemers dat in bestekken inderdaad regelmatig één specifiek keurmerk geëist wordt. Dit wijkt af van de standaard besteksystematiek. Daarnaast gaven voorschrijvers aan vaak tegen een gebrek aan informatie en kennis aan te lopen bij het voorschrijven van de juiste houtsoort. Uit de industrie werd aangestipt dat het regelmatig voorkomt dat de eis voor een bepaalde houtsoort niet strookt met eisen voor de functionaliteit of de veiligheid van het materiaal. Voor de leverancier is het dan lastig te voldoen aan alle onderdelen van een bestektekst.

Controle van bestekken

Ongeveer tweederde van de voorschrijvers en overheidsinkopers die deelnamen aan de online enquête, gaven aan te toetsen of de opdrachtnemer in staat is om duurzaam geproduceerd hout te leveren. De meest geraadpleegde bron voor toetsing bij gunning zijn de databases van FSC en PEFC. Echter, iets meer dan de helft gaf aan ook gebruik te maken van een eigen verklaring van de opdrachtnemer of een kopie van het CoC-certificaat.

Bij levering/ toepassing controleert 70% van de opdrachtgevers of er daadwerkelijk aantoonbaar duurzaam hout is geleverd/ toegepast. Als er niet conform bestek is geleverd geeft 64% van de respondenten aan dat er sancties zijn.

Op de vraag welk deel van de opdrachten waarvoor de voorschrijver/ overheidskopers duurzaam hout vragen ook daadwerkelijk aan deze eis werd voldaan, antwoordden de deelnemers van de online enquête als volgt:

Altijd	36%
De helft of meer	38%
Af en toe	18%
Nooit	7%

Aan de industrie en bouw is gevraagd wat de voornaamste reden is waardoor niet kan worden voldaan aan de in het bestek omschreven eisen. Beschikbaarheid van gecertificeerd hout werd als belangrijkste reden aangevoerd voor het niet kunnen leveren.

Green Deal

Veel van de respondenten gaven in de toelichting aan dat het voorschrijven van FSC en het niet accepteren van PEFC, een belangrijk knelpunt voor hen vormt. Door een zeer specifieke vraag van de opdrachtgever en de beperking van het niet kunnen combineren van de twee keurmerken in een product loopt het vast op beschikbaarheid. Zoals één van de respondenten aangeeft: *“Men wil alleen massief hout, men wil alleen Meranti, men wil alleen FSC”*.

Door een heel specifiek bestek wordt de keuze erg beperkt en neemt de kans op voldoende beschikbaarheid af. De meerkosten die gemaakt worden om aan het bestek te kunnen voldoen zijn voor 75% gerelateerd aan logistiek. Dit komt doordat hout van meerdere leveranciers wordt aangekocht en van verder weg komt.

In de panelsessies werd aangegeven dat het probleem van beschikbaarheid ook kan ontstaan doordat aannemers vaak met een of meer vaste leveranciers werken. Als deze leverancier(s) het gewenste hout/ houtproduct niet op voorraad heeft liggen, dan wordt naar de opdrachtgever teruggekoppeld dat niet aan het bestek kan worden voldaan..

Daarentegen komt het ook geregeld voor dat een aannemer de eisen van de opdrachtgever onjuist of te laat doorgeeft aan zijn leveranciers. Om de afstemming in de keten te verbeteren, gaf één van de voorschrijvers aan te werken met ‘co-makership’. Dit houdt in dat zij altijd met gecertificeerde aannemersbedrijven werken, die de verantwoordelijk overnemen voor een optimale afstemming met de leveranciers die bij een project betrokken zijn. Doordat deze aannemer is gecertificeerd, hoeft de opdrachtgever in principe ook niet meer de controle van de levering van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op zich te nemen.

Mogelijke oplossingen:

Voor de hierboven genoemde problemen die ontstaan met bestekteksten zijn door de deelnemers aan het onderzoek de volgende oplossingen aangedragen:

- Er moet veel meer geïnvesteerd worden in de kennis van voorschrijvers en overheidsinkopers over aankoop en gebruik van duurzaam geproduceerd hout. Als aandachtspunt werd ook genoemd dat de interne communicatie binnen voorschrijvende/ inkopende organisaties beter georganiseerd zou moeten worden, omdat de kennis nu vaak nog bij één contactpersoon blijft hangen. Als die persoon van baan verandert, dan verdwijnt de kennis bij de organisatie. Bovendien zijn vaak diverse personen binnen een organisatie betrokken bij het schrijven van bestekteksten en de controle van levering volgens bestekken. Iedere betrokkene binnen een organisatie zou daarom moeten beschikken over voldoende informatie/ kennis.
- Door de voorschrijvende partijen werd aangegeven dat er behoefte bestaat aan meer advies over het kiezen van de juiste houtsoort. De voorschrijvers zelf beschikken vaak niet over voldoende kennis om aan de hand van een set objectieve criteria te beoordelen welke houtsoorten bij een specifieke toepassing ‘fit-for-purpose’ zijn. Leveranciers laten hen niet altijd kiezen uit de mogelijke opties. Door FSC werd voorgesteld het ‘Houtscout-instrument’ te revitaliseren. Dit instrument is een aantal jaren geleden ontwikkeld om te helpen de fit for purpose beoordeling te maken.

Green Deal

- Door 'co-makership' is het mogelijk om afspraken beter af te stemmen tussen de verschillende ketenpartijen die bij een project betrokken zijn. Deze vorm van samenwerking werkt goed als de aannemer gecertificeerd is en daarmee verantwoordelijk is voor de levering van hout(producten) conform de eisen.
- Door in reguliere opleidingen voor de bouw aandacht te besteden aan duurzaam geproduceerd hout, kan er op structurele basis worden gewerkt aan het oplossen van vragen die bij de bouw bestaan. Voor dit punt werd specifiek de suggestie gegeven om met Bouwradius te bespreken hoe dit gerealiseerd zou kunnen worden.
- Bestekken maken aan de hand van de reeds beschikbare standaard bestekteksten (Stabu en RAW) waarmee het voorschrijven van één keurmerk wordt voorkomen.

4.4 Certificering

Certificering van de handelsketen (Chain of Custody, CoC) is de gangbare manier om aantoonbaar te maken dat hout uit duurzaam beheerde bossen komt. Als alle partijen in de keten gecertificeerd zijn is er een mogelijkheid om het hout terug te traceren naar het oorspronkelijke bos waar het hout geproduceerd is. Er zijn twee leidende keurmerken, namelijk FSC en PEFC.

Beide keurmerken hebben hun oorsprong in duurzaam bosbeheer (forest management). Met het bos als vertrekpunt is via certificering van de handelsketen een administratief traceerbaarheidssysteem opgezet met de eindgebruiker als eindstation. Echter beide keurmerken hebben hun systeem ingericht op een "monostroom" richting de eindklant. Hierbij is geen rekening gehouden met het assembleren van eindproducten met hout van verschillende herkomsten / keurmerken. Door de inrichting van de administratieve handelsketen vanuit de "monostroom" gedachte lopen met name de industrieën die assembleren tegen problemen aan bij het toepassen van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout.

De belangrijkste knelpunten bij de certificering van de handelsketen die in de online enquête naar voren kwamen waren:

Administratieve lasten	25%
Wijzigen van standaarden	17%
Niet mogen mengen van FSC/ PEFC	23%
Hoge kosten van certificering	15%
Logogebruik	9%
Onnodige voorraden aanhouden	9%
Anders	2%

Met name voor partijen binnen de industrie wordt het niet kunnen assembleren van hout van beide keurmerken als een serieus probleem beschouwd. Zoals één van de respondenten opmerkte: *"Het niet kunnen mengen van FSC en PEFC indien niet één van beide voor tenminste 70% in het product wordt verwerkt is een groot probleem. Dit veroorzaakt dat wij het product zonder claim verkopen, terwijl het voor 100% uit gecertificeerd hout bestaat."*

Green Deal

Mogelijke oplossingen

De brede wens door de hele houtketen bestaat om certificering van de handelsketen eenvoudiger te maken. Door de deelnemers aan het onderzoek zijn de volgende suggesties genoemd om dit te realiseren:

- Opdrachtgevers schrijven niet 1 specifiek keurmerk voor, maar baseren zich op de toegelaten keurmerken in het overheidsbeleid (TPAC) voor het duurzaam inkopen van hout.
- De certificerende instanties en/ of opdrachtgevers zouden flexibeler om moeten gaan met samengestelde producten (bijvoorbeeld plaatmateriaal met een toplaag), waaraan voor bepaalde bouwonderdelen niet ontkomen kan worden. Wanneer er vanuit de opdrachtgever een eis wordt gesteld ten aanzien van duurzaam geproduceerd hout, zou het niet zo moeten zijn dat de leverancier een hele partij samengestelde producten niet meer als aantoonbaar duurzaam kan verkopen.
- Wanneer de opdrachtgever wensen/ eisen ten aanzien van houtsoorten tijdig (via de aannemer) doorgeeft aan de leverancier van de houtproducten, kan vraag en aanbod beter op elkaar worden afgestemd en hoeven er geen grote voorraden worden aangehouden.
- De administratieve handelsketen wordt zo georganiseerd dat het gebruik van duurzaam geproduceerd hout de meest gemakkelijke en duidelijke optie wordt, waarbij er geen dubbele administraties, audits en voorraden meer nodig zijn.

Een specifiek knelpunt dat genoemd werd is het niet certificeerbaar zijn van (legaal) geoogst hout uit niet-bos beplantingen. In Nederland, maar ook in omliggende landen, bestaan er zeer veel niet-bos beplantingen die wel worden benut als bron voor houtproducten. Deze bossen zijn meestal op een duurzame wijze beheerd en de bomen zijn op verantwoorde wijze gekapt, terwijl het niet mogelijk is om het geoogste hout als aantoonbaar duurzaam op de markt te brengen. In een één-op-één interview met een vertegenwoordiger uit de keten werd dit knelpunt aangestipt. Hout uit niet-bos beplantingen zou op zijn minst als controlled sources/ controlled wood meegenomen moeten kunnen worden in een PEFC x % claim of FSC mix claim. Echter, voor de ondernemer die hoofdzakelijk zijn hout oogst uit niet certificeerbare beplantingen is zelfs dat geen oplossing.